

חלוקת הספר חלק ג

י.

י' ספר טהרה הלכותיו שמונה, וזה הוא סידורן, הלכות טומאת מת, הלכות פרה אדומה, הלכות טומאת צרעת, הלכות מטמאי משכב ומושב, הלכות שאר אבות הטמאות, הלכות טומאת אכלים, הלכות כלים, הלכות מקוות.

הלכות טומאת מת מצות עשה אחת, והיא דין טומאת מת. הלכות פרה אדומה יש בכללן שתי מצוות עשה, ראשונה דין פרה אדומה, שניה דין טומאת מי נידה וטהרתן.

הלכות טומאת צרעת יש בכללן שמונה מצוות, שש מצוות עשה, ושתי מצוות לא תעשה, וזה הוא פרטן, א' להורות בצרעת אדם כדינה הכתוב בתורה, ב' שלא יקוץ סימני טומאה, ג' שלא יגלח הנתק, ד' שיהא המצורע מפורסם בקריעת בגדיו ופריעת ראשו ועטייה על שפם, ה' טהרת צרעת, ו' שיגלח המצורע את כל שערו כשיטהר, ז' דין צרעת הבגד, ח' דין צרעת הבית.

הלכות מטמאי משכב ומושב יש בכללן ארבע מצוות עשה, וזה הוא פרטן, א' דין טומאת נידה, ב' דין טומאת יולדת, ג' דין טומאת זבה, ד' דין טומאת זב.

הלכות שאר אבות הטמאות יש בכללן שלש מצוות עשה, וזה הוא פרטן, א' דין טומאת נבילה, ב' דין טומאת שרץ, ג' דין טומאת שכבת זרע.

ועבודה זרה מטמאה כשרץ, וטומאתה מדברי סופרים.

הלכות טומאת אכלין מצות עשה אחת, והיא דין טומאת משקין ואכלין והכשרן.

הלכות כלים, ענין אלו ההלכות לידע כלים שמקבלין טומאה מכל אלו הטומאות וכלים שאינן מתטמאין, וכיצד מתטמאין הכלים ומטמאין.

הלכות מקוות מצות עשה אחת, והיא שיטבול כל טמא במי מקוה ואחר כך יטהר.

נמצאו כל המצוות הנכללות בספר זה עשרים, מהם שמונה עשרה מצוות עשה, ושתי מצוות לא תעשה.

יא.

י"א ספר נזקים הלכותיו חמש, וזה הוא סידורן, הלכות נזקי ממון, הלכות גניבה, הלכות גזילה ואבידה, הלכות חובל ומזיק, הלכות רוצח ושמירת נפש.

הלכות נזקי ממון יש בכללן ארבע מצוות עשה, וזה הוא פרטן, א' דין השור, ב' דין ההבער, ג' דין הבור, ד' דין הבערה.

הלכות גניבה יש בכללן שבע מצוות, שתי מצוות עשה, וחמש מצוות לא תעשה, וזה הוא פרטן, א' שלא לגנוב ממון, ב' דין הגנב, ג' לצדק המאזנים עם המשקלות, ד' שלא יעשה עוול במידות ובמשקלות, ה' שלא יהיה לאדם אבן ואבן איפה ואיפה אף על פי שאינו לוקח ונותן בהם, ו' שלא יסיג גבול, ז' שלא לגנוב נפשות.

הלכות גזילה ואבידה יש בכללן שבע מצוות, שתי מצוות עשה, וחמש מצוות לא תעשה, וזה הוא פרטן, א' שלא לגזול, ב' שלא לעשוק, ג' שלא לחמוד, ד' שלא להתאוות, ה' להשיב את הגזילה, ו' שלא יתעלם מן האבידה, ז' להשיב האבידה.

הלכות חובל ומזיק מצות עשה אחת, והיא דין חובל בחבירו או מזיק ממון חבירו.

הלכות רוצח ושמירת נפש יש בכללן שבע עשרה מצוות, שבע מצוות עשה, ועשר מצוות לא תעשה, וזה הוא פרטן, א' שלא לרצוח, ב' שלא ליקח כופר לנפש רוצח אלא יומת, ג' להגלות הרוצח בשגגה, ד' שלא ליקח כופר למחויב גלות, ה' שלא יומת הרוצח כשירצח קודם עמידה בדין, ו' להציל הנרדף בנפשו של רודף, ז' שלא לחוס על הרודף, ח' שלא לעמוד על דם, ט' להפריש ערי מקלט ולכוון להם הדרך, י' לערוף את העגלה בנחל, י"א שלא ייעבד באותה קרקע ולא תיזרע, י"ב שלא לשים דמים, י"ג לעשות מעקה, י"ד שלא יכשיל תמים בדבר, ט"ו לפרוק עם מי שנכשל בדרך, ט"ז לטעון עמו, י"ז שלא יניחנו בדרך נבהל במשאו וילך לו.

נמצאו כל המצוות הנכללות בספר זה שש ושלושים, מהן שש עשרה מצוות עשה, ועשרים מצוות לא תעשה.

יב.

י"ב ספר קנין הלכותיו חמש, וזה הוא סידורן, הלכות מכירה, הלכות זכייה ומתנה, הלכות שכנים, הלכות שלוחין ושותפין, הלכות עבדים.

הלכות מכירה יש בכללן חמש מצוות, אחת מצות עשה, וארבע מצוות לא תעשה, וזה הוא פרטן, א' דין מקח וממכר, ב' שלא יונה במקח וממכר, ג' שלא יונה בדברים, ד' שלא יונה גר צדק בממונו, ה' שלא יונהו בדברים.

הלכות זכייה ומתנה, עניין אלו ההלכות לידע דין זוכה מן ההפקר היאך יקנה ובמה יקנה, ודין נותן מתנה ומקבל, ואי זו מתנה חוזרת ואי זו אינה חוזרת.

הלכות שכנים, ענין אלו ההלכות לידע דין חילוק הקרקעות בין השותפין, והרחקת נזקי כל אחד מהם משכינו ומבעל המצר שלו, ודין בעל המצר.

הלכות שלוחין ושותפין, ענין אלו ההלכות לידע דין שלוחו של אדם

ושותפו, ומשפטיהן במקחן וממכרן ובהפסדן ושכרן.

הלכות עבדים יש בכללן שלש עשרה מצוות, חמש מצוות עשה, ושמונה מצוות לא תעשה, וזה הוא פרטן, א' דין קנין עבד עברי, ב' שלא יימכר ממכרת עבד, ג' שלא יעבידנו בפרך, ד' שלא נניח גר תושב לרדות בו בפרך, ה' שלא נעבוד בו עבודת עבד, ו' להעניק לו בצאתו חפשי, ז' שלא יצא ריקם, ח' לפדות אמה עבריה, ט' ליעדה, י' שלא תימכר, י"א לעבוד בעבד כנעני לעולם אלא אם הפיל לו אדוניו אחד מראשי איבריו, י"ב שלא להסגיר עבד שברח מחוצה לארץ לארץ ישראל, י"ג שלא להונות עבד זה הניצל אלינו.

נמצאו כל המצוות הנכללות בספר זה שמונה עשרה, שש מהן מצוות עשה, ושתיים עשרה מצוות לא תעשה.

יג.

י"ג ספר משפטים הלכותיו חמש, וזה הוא סידורן, הלכות שכירות, הלכות שאילה ופיקדון, הלכות מלוה ולווה, הלכות טוען ונטען, הלכות נחלות. הלכות שכירות יש בכללן שבע מצוות, שלש מצוות עשה, וארבע מצוות לא תעשה, וזה הוא פרטן, א' דין שכיר ושומר שכר, ב' ליתן שכר שכיר ביומו, ג' שלא יאחר שכר שכיר אחר זמנו, ד' שיאכל השכיר מן המחובר שעשה בו, ה' שלא יאכל השכיר מן המחובר שלא בשעת גמר מלאכה, ו' שלא יוליך השכיר בידו יתר על מה שאכל, ז' שלא יחסום שור בדישו וכן שאר הבהמה. הלכות שאילה ופיקדון יש בכללן שתי מצוות עשה, ראשונה דין השואל, שניה דין שומר חנם.

הלכות מלוה ולווה יש בכללן שתיים עשרה מצוות, ארבע מצוות עשה, ושמונה מצוות לא תעשה, וזה הוא פרטן, א' להלוות לעני ומך, ב' שלא יגוש אותו, ג' לנגוש את הנכרי, ד' שלא ימשכן בעל חוב בזרועו, ה' להחזיר

המשכון לבעליו בזמן שהוא צריך לו, ו' שלא יאחר המשכון מבעליו העני בעת שהוא צריך לו, ז' שלא יחבול אלמנה, ח' שלא יחבול כלים שעושין בהן אוכל נפש, ט' שלא יתן המלוה בריבית, י' שלא ילוה הלווה בריבית, י"א שלא יתעסק אדם בין מלוה ולווה בריבית, לא יעיד ביניהם ולא יכתוב שטר ולא יערוב, י"ב ללוות מן הנכרי ולהלוותו בריבית.

הלכות טוען ונטען מצות עשה אחת, והיא דין טוען ומודה או כופר.

הלכות נחלות מצות עשה אחת, והיא דין סדר נחלות.

נמצאו כל המצוות הנכללות בספר זה שלש ועשרים, מהן אחת עשרה מצוות עשה, ושתיים עשרה מצוות לא תעשה.

י"ד.

י"ד ספר שופטים הלכותיו חמש, וזה הוא סידורן, הלכות סנהדרין והענשין המסורין להם, הלכות עדות, הלכות ממרים, הלכות אבל, הלכות מלכים ומלחמות.

הלכות סנהדרין והענשין המסורין להם יש בכללן שלשים מצוות, עשר מצוות עשה, ועשרים מצוות לא תעשה, וזה הוא פרטן, א' למנות שופטים, ב' שלא למנות דיין שאינו יודע דרך המשפט, ג' לנטות אחרי רבים אם נחלקו השופטים, ד' שלא להרוג אם רבו המחייבין באיש אחד עד שיהיו יתר שנים, ה' שלא ילמד חובה מי שלימד זכות בדיני נפשות, ו' להרוג בסקילה, ז' להרוג בשריפה, ח' להרוג בסייף, ט' להרוג בחנק, י' לתלות, י"א לקבור הנהרג ביום הריגתו, י"ב שלא תלין נבלתו, י"ג שלא להחיות מכשף, י"ד להלקות לרשע, ט"ו שלא יוסיף בהכייט הלוקה, י"ז שלא להרוג נקי באומדן הדעת, י"ז שלא לענוש אנוס, י"ח שלא לחוס על הורג חבירו או חובל בו, י"ט שלא לרחם על הדל בדין, כ' שלא להדר גדול בדין, כ"א שלא להטות הדין על בעל עבירות אף על פי שהוא חוטא, כ"ב שלא לעוול משפט, כ"ג

שלא להטות משפט גר יתום, כ"ד לשפוט בצדק, כ"ה שלא ליראה בדין מאיש זרוע, כ"ו שלא ליקח שוחד, כ"ז שלא לישא שמע שוא, כ"ח שלא לקלל הדיינין, כ"ט שלא לקלל הנשיא, ל' שלא לקלל אדם משאר בני ישראל הכשרים.

הלכות עדות יש בכללן שמונה מצוות, שלש מצוות עשה, וחמש מצוות לא תעשה, וזה הוא פרטן, א' להעיד בבית דין למי שיודע לו עדות, ב' לדרוש ולחקור העדים, ג' שלא יורה העד בדין זה שהעיד עליו בדיני נפשות, ד' שלא יקום דבר בעדות אחד, ה' שלא יעיד בעל עבירה, ו' שלא יעיד קרוב, ז' שלא להעיד בשקר, ח' לעשות לעד זומם כאשר זמם.

הלכות ממרים יש בכללן תשע מצוות, שלש מצוות עשה, ושש מצוות לא תעשה, וזה הוא פרטן, א' לעשות על פי התורה שיאמרו בית דין הגדול, ב' שלא לסור מדבריהם, ג' שלא להוסיף על התורה, לא במצוות שבכתב ולא בפירושן שלמדנו מפי השמועה, ד' שלא לגרוע מן הכל, ה' שלא לקלל אב ואם, ו' שלא להכות אב ואם, ז' לכבד אב ואם, ח' ליראה מאב ואם, ט' שלא יהיה הבן סורר ומורה על קול אביו ואמו.

הלכות אבל יש בכללן ארבע מצוות, אחת מצות עשה, ושלוש מצוות לא תעשה, וזה הוא פרטן, א' להתאבל על הקרובים, ואפילו כהן מתטמא ומתאבל על הקרובים, ואין אדם מתאבל על הרוגי בית דין, ולפי זה כללתי הלכות אלו בספר זה, שהן מעין קבירה ביום מיתה שהיא מצות עשה, ב' שלא ייטמא כהן גדול לקרובים, ג' שלא ייכנס עם המת באוהל, ד' שלא ייטמא כהן הדיוט לנפש אדם אלא לקרובים בלבד.

הלכות מלכים ומלחמות יש בכללן שלש ועשרים מצוות, עשר מצוות עשה, ושלוש עשרה מצוות לא תעשה, וזה הוא פרטן, א' למנות מלך מישראל, ב' שלא ימנה מקהל גרים, ג' שלא ירבה לו נשים, ד' שלא ירבה לו סוסים, ה' שלא ירבה לו כסף וזהב, ו' להחרים שבעה עממים, ז' שלא להחיות מהן

נשמה, ח' למחות זרעו של עמלק, ט' לזכור מה שעשה עמלק, י' שלא לשכוח מעשיו הרעים ואריבתו בדרך, י"א שלא לשכון בארץ מצרים, י"ב לשלוח שלום ליושבי העיר כשצרים עליה ולדון בה כאשר מפורש בתורה אם תשלים ואם לא תשלים, י"ג שלא לדרוש שלום מעמון ומואב בלבד כשצרים עליהם, י"ד שלא להשחית אילני מאכל במצור, ט"ו להתקין יד שיצאו בו בעלי המחנה להיפנות בו, י"ו להתקין יתד לחפור בו, י"ז למשוך כהן לדבר באזני אנשי הצבא בשעת המלחמה, י"ח להיות מארס ובונה בנין ונוטע כרם שמחים בקנינם שנה תמימה ומחזירין אותן מן המלחמה, י"ט שלא יעבור עליהן דבר, ולא יצאו אפילו לצרכי העיר וצרכי הגדוד ודומה להן, כ' שלא לערוץ ולחזור לאחור בשעת מלחמה, כ"א דין יפת תואר, כ"ב שלא תימכר יפת תואר, כ"ג שלא יכבשנה לעבדות אחר שנבעלה. נמצאו כל המצוות הנכללות בספר זה ארבע ושבעים, מהן שבע ועשרים מצוות עשה, ושבע וארבעים מצוות לא תעשה.

סיום.

ונמצאו כל ההלכות של ארבעה עשר ספר שלש ושמונים הלכות. ועתה אתחיל לבאר משפטי כל מצוה ומצוה וכל הדינין הנגללין עמה מענינה על סדר ההלכות בעזרת שדי.